

BELÇİKA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	21
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	25
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	32
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	34

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Belçika'nın dış ticaret politikası özellikle üyesi olduğu AB ve BENELUX Konvansiyonları çerçevesinde belirlenmektedir. Bu kapsamda, açık pazar ekonomisi uygulayan Belçika'da ihracatın ürün ve ihraç edilen ülke çeşitliliği eksenlerinde artırılması öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. GSMH'nin önemli bölümünü oluşturan ihracat gelirleri ülke için büyük önem arz etmektedir. Kayda değer bir doğal zenginliği bulunmayan Belçika'da bürokratik yapı ile meslek kuruluşları bu amaca en iyi hizmet verebilecek biçimde şekillendirilmiştir. Öte yandan, ihraç ürünlerinin rekabet gücünün korunması ve artırılması amacıyla araştırma ve geliştirme faaliyetlerine büyük önem verilmekte ve bu amaçla nitelikli insan gücü yetiştirilmesine özen gösterilmektedir.

Ülke ekonomisinde faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçeklidir. Bu itibarla, söz konusu işletmelerin performansını yükseltmeye yönelik çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir.

1990 yılından itibaren, dış ticaret ve ihracatın teşviki konuları büyük oranda bölgesel yönetimlere devredilmiş olup, söz konusu teşvik Flaman bölgesinde Flaman Yatırım ve Ticaret Ajansı FIT, Valon bölgesinde AWEX (Valonya İhracat ve Yatırım Ajansı), Brüksel bölgesinde ise Hub.Brussels tarafından yürütülmektedir.

2002 yılında dış ticaretin yönetimi daha fazla bölgeselleştirilmiş ve yukarıda belirtilen bölgesel kuruluşların ihracatın teşviki ile ilgili yetkileri genişletilmiştir. Yine 2002 yılında, bölgesel dış ticaret otoriteleri ile koordinasyonu sağlamak üzere Dış Ticaret Ajansı kurulmuştur.

Belçika dış ticaretle ilgili uygulamalarını, AB üyesi olarak Topluluk mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Bu itibarla, armonize sisteme uygun olarak tasnif edilmiş tarife cetvellerine göre tespit edilen gümrük vergilerinin ödenmesi ve mevcut ticaret politikası önlemlerinin uygulanması kaydıyla ithal edilen ürünler Avrupa tek pazarında serbest dolaşıma girebilmektedir. Birlik içerisinde ise ürünler, 1.1.1993 tarihinde başlatılan tek pazar uygulaması sonucu herhangi bir vergilendirme ve sınırlamaya maruz kalmadan serbest dolaşımda kalabilmektedirler.

Diğer taraftan, Türkiye ile AB arasında kurulan Gümrük Birliği, Avrupa Serbest Ticaret Alanı, Akdeniz ülkeleri, Lomé Konvansiyonu gibi çeşitli ülkelerle yapılan anlaşmalar kapsamındaki ürünlerin AB'ye gümrük vergisi ödenmeden ithal edilebilmesi mümkündür.

Belçika'ya ithalat; AB mevzuatına göre ithal edilecek ürün için tek idari belgenin doldurularak, fatura, müsaade ve sertifika gibi varsa aranılan diğer belgelerle beraber gümrük idaresine verilmesi, mevcut ticaret politikası önlemlerinin yerine getirilmesi ve tahakkuk eden gümrük vergisinin yanı sıra KDV (birçok ürün için % 21 oranında) ile tütün, alkollü ve alkolsüz içkiler ve madeni yağlar için uygulanan özel tüketim vergilerinin ödenmesi ile beyana ilişkin diğer kontrollerin yapılması sonucunda mümkün olabilmektedir.

Eğer ürün Belçika değil de başka bir AB üyesi ülkeye ithal edilecekse, ürün için tahakkuk eden gümrük vergisi ödendikten sonra KDV istisnası sağlanarak serbest dolaşımına izin verilmektedir. Ürünün transit olarak taşınması durumunda ise ithalat yine AB'nin ilgili mevzuatına göre yapılmaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTİP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTİP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilmektedir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük vergilerine;
- Menş kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/event>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/trade-defence_en)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sınırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı:

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus da Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). AB'de 2005 yılından bu yana uygulanan Emisyon Ticareti Sisteminin (ETS) dış ticarete yansımaları olarak kurgulanan SKDM uygulaması kapsamında çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektriğin AB'ye ihracatından karbon emisyonları oranında bir mali yükümlülüğe tabi olması öngörülmektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında sadece ilgili ürünlerdeki emisyonların raporlamasını gerektiren SKDM uygulaması 1 Ocak 2026 itibarı ile mali yükümlülükler açısından yürürlüğe girmiştir.

SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatı, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız [Yeşil Mutabakat](#) sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise döngüsel ekonomi mevzuatlarıdır. AB tarafından döngüsel ekonomiye geçişin sağlanması amacıyla, ham madde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceği açıklanmış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

Bu çerçevede, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁴, [Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü](#)⁵, [Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü](#)⁶, [Yapı Malzemeleri Tüzüğü](#)⁷ yasalaşmış olup, [döngüsel araç tasarımına](#)⁸ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren [Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü \(ESPR\)](#)⁹ ile ürün bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu doğrultuda Tüzük kapsamında çıkarılacak eko-tasarım kurallarına dair [2025-2030 Dönemi Çalışma Programı](#)¹⁰ 16 Nisan 2025 tarihinde açıklanmıştır. Ürün bazlı eko-tasarım kuralları için öngörülen takvim, demir-çelik için 2026, hazır giyim, lastik ve alüminyum için 2027, mobilya için 2028, döşekler için 2029 olarak belirlenirken; yatay olarak çıkarılacak mevzuat için takvim, tamir edilebilirlik için 2027, geri dönüştürülmüş içerik ve elektrikli aletlerin geri dönüştürülebilirliği için 2029 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, halihazırda enerji-etiketlemesi mevzuatına tabi olan 16 elektronik cihaz için de 2030 yılına kadar eko-tasarım kurallarının belirlenmesi öngörülmüştür. Komisyon tarafından yetki devrine dayanan mevzuatlar ile çıkarılacak ürün bazlı kurallara uyum için 18 aylık geçiş süresi tanınması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü](#)¹¹ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup denetimlerde [AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi \(2010/75\)](#) kapsamında atık

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1616/oj>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj/eng>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L.202401781>

¹⁰ https://environment.ec.europa.eu/document/download/5f7ff5e2-ebe9-4bd4-a139-db881bd6398f_en?filename=FAQ-UPDATE-4th-iteration_clean.pdf

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157>

AB Gümrük İşlemleri Başlığı

- İthalat Kontrol Sistemi 2 (ICS2) Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin yükleme öncesi kargo bilgisi (PLACI) ve varış öncesi giriş özet beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla; deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3 ise 1 Nisan 2025 tarihi itibarıyla uygulanmaktadır. Böylece, sistemin operasyonel süreci tüm taşımacılık modları için AB gümrüklerinde devreye alınmıştır.

Avrupa Komisyonu tarafından sistem sürümlerine ilişkin Türkçe broşürler yayımlanmaktadır. Buna ilâve olarak, sistemin tanıtımının yapıp kullanımına ilişkin bilgilerin sunulduğu eğitim videolarına Bakanlığımız girişimleriyle Türkçe dil seçeneği de eklenmiş olup, ilgili videolara (https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/customs-security/import-control-system-2_en#elearning-courses) adresinden erişim sağlanabilmektedir.

ICS2 sistemi kapsamındaki uygulamaya ilişkin diğer tüm bilgilere ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://europa.eu) adresindeki bağlantısından erişilebilmektedir.

- Pan-Avrupa-Akdeniz (PEM) Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyona İlişkin Güncel Durum

PEM Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyonu revize eden yeni PEM Konvansiyonu ülkemizde 19 Aralık 2025 tarihinde onaylanmış ve revize Konvansiyonun

uygulama hükümlerine ilişkin "Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmelik" 20 Aralık 2025 tarihli ve 33113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

PEM bölgesinde yer alan ülkeler arasındaki tercihli ticarete kullanılan çapraz menşe kümülasyonu sayesinde, taraf ülkeler ithal edilen girdileri üretim süreçlerinde kendi ülkeleri menşeli ürünler olarak kullanılabilmekte ve bu sayede nihai ürün kolay bir şekilde ihracatçı ülke menşei kazanabilmektedir.

Bölge ülkeleriyle olan 16 tercihli düzenlemeden 14’ü için (AB Tarım, AKÇT, EFTA, Faroe Adaları, Filistin, Fas, Mısır, Sırbistan, Bosna-Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Gürcistan, Moldova) revize menşe kuralları uygulamaya alınmış ve eski kural setine dayanan Tunus ve Arnavutluk STA’larımızın da revize kurallara geçişinin sağlanması için çalışmalar devam etmektedir.

1 Ocak 2026 tarihi itibarıyla ülkemiz ile PEM'e taraf ülkeler arasında uygulanan çapraz kümülasyon olanaklarına ilişkin güncel durum ve PEM kümülasyon olanaklarına ilişkin güncel gelişmeler Bakanlığımız internet sitesinin Duyurular (<https://ticaret.gov.tr/duyurular>) bölümünde ve (<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birliqi/pan-avrupa-akdeniz-tercihli-mense-kurallari>) sayfasında düzenli olarak yayımlanmaktadır.

Gümrük Vergileri

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı gereğince 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında sanayi ürünleri ticaretinde Gümrük Birliği uygulaması yürürlüktedir. Bu suretle gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır.

Ayrıca, bazı istisnalar dışında (topluluğun Ortak Tarım Politikasına dahil olmayan tarımsal ürünler, yaş meyve sebze ürünlerine ait toplam 11 adet tarife pozisyonu, iç ve kabuklu natürel fındık, domates salçaları ve diğer domates konservesi) AB ülkelerine Türkiye’den ithal edilen tarım ürünlerinde de gümrük vergileri tamamen kaldırılmış bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Belçika’ya diğer AB ülkelerinden (Norveç, İzlanda, İsviçre, Liechtenstein, Andorra ve San Marino dahil) ve Türkiye’den yapılan ithalat gümrük vergisinden muaftır. Diğer ülkelerden yapılan ithalatta Avrupa Toplulukları Birleştirilmiş Gümrük Tarifesi’ne (TARIC) göre ortak gümrük tarifesi uygulanmakta, ithalatta alınan vergiler KDV oranları dışında aynı olmaktadır. AB’de yürürlükte olan gümrük vergilerine (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home#my-trade-assistant>) adresinden ulaşmak mümkündür.

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarı ile) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyona ön bildirimini yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyonun eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır. Tüzüğe (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük, 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlamış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin, yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük kapsamında Komisyonun soruşturması, üçüncü ülke tarafından sağlanan mali katkının iç pazarı bozan bir yabancı sübvansiyon niteliğinde olup olmadığını değerlendirdiği bir ön inceleme aşaması ile başlamaktadır. Komisyonun bu değerlendirmeye ulaşması halinde, yabancı sübvansiyon alan teşebbüse yönelik derinlemesine soruşturma başlatması mümkündür. Halihazırda, Komisyonun hem resen hem de bildirim yükümlülükleri çerçevesinde başlattığı çeşitli soruşturmalar bulunmaktadır.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne [Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1441/oj) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler ve Oranları

Katma değer vergisi, genel uygulamada olduğu üzere Belçika'da da üretim ve dağıtım zincirinin tüm aşamalarında alınmakta ve her bir aşamadaki katma değer üzerinden hesaplanmaktadır.

Her aşamadaki vergi mükellefi, alımda ödediği KDV'yi satışlarında kendi alıcısına fatura etmekte ve sonuçta ortaya çıkan meblağ, nihai tüketici tarafından ödenmektedir.

Sistem, Belçika'da 1971 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Belçika'da birçok mal ve hizmetin tesliminde, AB dışı ülkelerden yapılan mal ithalatında, diğer AB ülkelerinden yapılan mal alımlarında ve bazı hizmetlerin yurtdışına ihracında uygulanmaktadır.

Belçika'da, KDV kaydı için herhangi bir limit uygulanmamaktadır. Vergilendirilebilir her tüccar (KDV mahsubu yapamayanlar hariç) her türlü ekonomik faaliyetin bildirimini yapmak zorundadır. Kuruluş yeri, KDV kaydı için bir kriter değildir. Sistem, Belçika'da yerleşik olmadığı halde Belçika ile ticaret yapmak isteyen firmalara KDV kaydı olmaksızın iş yapma kolaylığı getirmektedir.

Diğer taraftan, Belçika'da yerleşik KDV mükellefleri ile Belçika dışında yerleşik mükelleflere uygulanan kayıt sistemi farklıdır. Belçika'da yerleşik mükellefler, kayıt için işyerlerinin bulunduğu bölgenin KDV Kontrol Bürosu'na başvurmak zorundadır. AB üyesi ülkelerde yerleşik mükellefler doğrudan KDV kayıtlarını yaptırabilmekte iken, AB üyesi olmayan ülkelerde yerleşik mükellefler bir KDV temsilcisi atamak durumundadırlar. Bu temsilci iki şekilde atanabilir: Belçika dışında yerleşik tacirin Belçika'daki tüm vergilendirilebilir faaliyetleri için bir temsilci atanabilir veya yalnızca sınırlı sayıda işlem için bir yetkilendirme yapılabilir.

AB ülkelerinde yerleşik tacirlerin KDV temsilcisi atamaları isteğe bağlıdır. Ancak, bu durum KDV'siz fatura kesilmesine imkân sağladığı için bazı durumlarda satıcının yararına olabilmektedir. KDV temsilcisi, Belçika'da yerleşik olmayan tacirin KDV ile ilişkili tüm borçlarından müteselsilen sorumludur. Uygulamada, Hazine'ye bir banka garantisi sunulması zorunludur.

1 Nisan 2007'den itibaren, Belçika KDV gruplandırma sistemini kabul etmiştir. Bu sistem, bağımsız tüzel kişilere, şayet finansal, ekonomik ve organik açıdan bağlı iseler, tek bir KDV mükellefi olarak muamele edilebilmesine imkân sağlamaktadır. Bu sistemin avantajı, aynı KDV grubuna dahil birimler arası işlemlerin KDV sistemi dışında tutulabilmesi ve bu suretle grup üyeleri arasındaki nakit akışına olumlu etki yapmasıdır.

Belçika'da uygulanan standart KDV oranı %21'dir. Ancak gıda ürünleri, su, ilaç, kitap, ulaşım, vb. gibi bazı ürün ve hizmetlerde %6 ve restoran, sosyal barınma, margarin, vb. gibi bazı ürün ve hizmetlerde %12 olmak üzere indirimli oranlar uygulanmaktadır.

KDV, mal veya hizmetin teslimi esnasında tahakkuk etmektedir. Belçika'da mal ve hizmetler için "teslim zamanı" kuralları farklı uygulanmaktadır.

Mallar için, aşağıdaki durumlarda teslim gerçekleşmiş sayılmaktadır:

- Mallar alıcının mülkiyetine geçtiğinde,
- Yüklemenin satıcı tarafından yapıldığı durumlarda mal alıcının işyerine ulaştığında,
- Satıcının montaj yükümlülüğü olduğu durumda montaj tamamlandığında.

Hizmetler için ise teslim zamanı, hizmetin tamamlandığı andır. Hizmetin süreklilik arz ettiği (ödeme veya faturanın periyodik olarak yapıldığı) durumlarda teslim zamanı, mutabık kalınan her bir faturalama veya ödeme döneminin sonudur.

Fatura kesimi veya ödemenin yapılmasının, teslimden önce gerçekleşmesi halinde KDV teslimden önce tahakkuk etmektedir. AB içi mal teslimlerinde teslim zamanı, alımın yapıldığı ayı takip eden ayın 15. günüdür. Eğer satıcı faturayı bu tarihten önce keserse, teslim zamanı fatura kesim tarihidir.

İthal mallarda kural olarak KDV, ithalatın yapıldığı tarihte tahakkuk eder. Fakat Belçika'da KDV sistemine kayıtlı bir şirket, ithalat lisansı başvurusunda bulunabilir. Bu durumda KDV, ithalat sırasında değil, iade döneminde ödenir.

KDV, aylık bildirme ile ödenmekte olup, KDV sisteminin uygulandığı ödemeden mahsup etme formülü ile hesaplanan KDV'nin geri alınması da mümkündür.

KDV beyannameleri üç şekilde verilebilmektedir:

- Resmi KDV beyannamesi (Yeşil belge)
- Muhasebe kayıtlarından alınan doküman
- INTERVAT (internet üzerinden) sisteminden elektronik olarak alınan belge

Öte yandan, 2025 itibarıyla Belçika'daki KDV (Katma Değer Vergisi) sisteminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu reformlar, KDV uyum süreçlerini modernize etmeyi, dosyalama prosedürlerini kolaylaştırmayı ve denetim önlemlerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Ana hatlarıyla değişiklikler aşağıda yer almaktadır;

- KDV Beyanname Tarihleri: Üç aylık beyannameler için son tarih artık her çeyrek dönemi takip eden ayın 25'i olarak belirlenmiştir. Aylık beyannamelerde ise son tarih 20'si olarak sabit kalmış, ancak gecikmelere ilişkin toleranslar kaldırılmıştır.
- Düzeltme ve Yerine Geçen Beyannameler: Yanlışlıklar, bir sonraki beyanname döneminde düzeltilmelidir. Bağımsız düzeltme beyannamelerine izin verilmemektedir. Ayrıca, üç aydan fazla gecikme durumunda vergi daireleri asgari 2.100 avro KDV borcu içeren bir beyanname düzenleyebilmektedir.
- Cezalar: Geç ödeme veya ödenmeyen tutarlar için orantılı cezalar uygulanmaktadır:
- Küçük gecikmelerde %5,
- Orta düzey gecikmelerde %10,
- Büyük gecikmelerde %15 ceza,
- KDV İadeleri: İade prosedürleri daha verimli hale getirilmiştir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Belçika, ithal ürünlerde AB mevzuatını uygulamaktadır. Söz konusu mevzuat, ürünlerin AB pazarına girişinde tüketici sağlığı ve güvenliği ile çevrenin korunmasına ilişkin uyulması gereken zorunlulukları kapsamaktadır. Ürünlerin mevzuata uygunluğu ithalat aşamasında kontrol edilebileceği gibi piyasa gözetimi yoluyla da denetlenebilmektedir.

CE-Conformité Européenne (Avrupa'ya Uygunluk) işareti, HACCP-Hazard Analysis Critical Control Point (Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi Sistemi) ve REACH-Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals (Kimyasalların, Kayıtlandırılması, Değerlendirmesi, Ruhsatlandırılması ve Kısıtlanması) uygulamaları hem AB içinde üretilen hem de AB'ye ithal edilen ürünleri kapsayan zorunlu sertifikasyon uygulamalarıdır. Bu suretle tarife dışı engellerden veya uygulanması zorunlu olmayan standartlardan farklı bir durum arz etmektedirler.

AB mevzuatı gereğince birçok makine, ekipman, elektrikli alet, oyuncak vb. ürünün Belçika'ya (veya herhangi bir AB ülkesine) ihracatı için üzerinde CE işareti bulunması zorunludur. AB ülkelerinde üretilen ürünlerin CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. AB pazarına ithal edilen ürünler içinse bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır. Ancak bu yasal zorunluluk uygulamada kaçınılmaz olarak üçüncü ülke üreticilerine yüklenmektedir. Başka bir deyişle, eğer ürün CE işareti taşıyor ise AB'deki ithalatçı bu zorunluluğu yerine getiremeyeceğinden söz konusu ürünü ithal etmeyecektir. Gıda ürünleri için HACCP zorunluluğu bulunmaktadır.

AB genelinde gıdalarla ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde pazara sunulan tarım ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları Ortak Tarım Politikası çerçevesinde çıkartılan EC 1308/2013 sayılı kararname ile 17 Aralık 2013 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla, öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulmamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve dondurulmuş balık (EC 2406/1996) ile birlikte zeytinyağı (EC 29/2022) bulunmaktadır.

1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren REACH, kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasını öngören yeni bir AB düzenlemesidir. Zorunlu bir uygulama olan REACH, bir dizi AB Yönetmelik ve Tüzüğünü kapsamakta ve onları tek bir sistem altında toplamaktadır. Söz konusu mevzuata göre AB pazarına kimyasal madde, müstahzar veya bunları içeren eşya ihracatı yapmak isteyen firmalar REACH mevzuatına tabiidir. REACH hakkında detaylı bilgiye (<https://www.reach-gs.eu/?lang=TR>) adresinden ulaşılabilir.

ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve GLOBALGAP sertifikası tüketici tercihleri açısından önem taşımaktadır.

Belçika'da standartların geliştirilmesinden, yayımlanmasından ve kullanılmasından sorumlu kuruluş Belçika Standardizasyon Kurumu'dur (Bureau de Normalisation – NBN). Ayrıca, uluslararası ve Avrupa standardizasyon kuruluşlarında temsil bu kurum tarafından gerçekleştirilmektedir.

Standartlara ilişkin mevzuata aşağıdaki linklerden ulaşmak mümkündür;

– Belçika Standardizasyon Kurumu (Bureau de Normalisation – NBN)

(<https://www.nbn.be/en>)

– Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique - CENELEC)

(<https://www.cenelec.eu/>)

– Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (European Telecommunications Standards Institute - ETSI)

(<https://www.etsi.org/>)

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere dair teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının

uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:

(<https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,,,pdf>)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve iş sağlığı ve güvenliği amacıyla ISO 45001 sistemi önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi üründe CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup, üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Belçika Akreditasyon Kurumu - BELAC (<https://economie.fgov.be/belac>) ulusal akreditasyon kurumu olup, Belçika'daki laboratuvarlar, denetim kuruluşları, gözetim şirketleri, belgelendirme kuruluşları gibi uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliğini resmi olarak onaylamaktadır.

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi ([CEN-CENELEC - CEN-CENELEC](#)) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Ülkede AB tarafından belirlenen zorunlu ve isteğe bağlı etiketleme kurallarının yanı sıra ulusal düzeyde isteğe bağlı etiketleme kuralları da uygulanmaktadır. Bu nedenle, etiketleme ve belgeleme yükümlülüklerine ilişkin mevzuatın karmaşıklığı ve sıklıkla değişmesinden dolayı, nakliye öncesinde ithalatçılardan uygun bilgiler talep etmek gereklidir.

Ticari faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin kurallar, Ekonomi Hukuku Kanunu ile düzenlenmiştir. Fiyatlandırma, etiketleme, indirimler, garantiler, vb. gibi konular hakkında ilave bilgilere aşağıda bağlantısı bulunan Belçika Federal Ekonomi Bakanlığı'nın sitesi üzerinden ulaşmak mümkündür: <https://economie.fgov.be/fr/themes/ventes>

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,
- Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
- Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,
- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar. (Ambalajlama ile ilgili AB'nin 94/62/EC sayılı Direktifini **kademeli** olarak yürürlükten kaldıran 2025/40 sayılı Tüzük 22 Ocak 2025 tarihli AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış olup, 11 Şubat 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 94/62/EC bazı hükümleri yönünden bir süre daha uygulanacaktır.)
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak

adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenqel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları (başvuru belgeleri ve yetkili merci vb.)

Belçika, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir. Ülkenin iç mevzuatındaki fikri mülkiyet konuları Avrupa Patent Sözleşmesi (Münih Sözleşmesi) ile uyumludur. Ülkedeki patent uygulamaları Avrupa Patent Kurumu (European Patent Organization) tarafından yürütülmektedir.

Belçika, fikri mülkiyet haklarının korunmasında önemli bir yere sahip olup Dünya Ticaret Örgütü (WTO) üyesi ve Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşmasına (TRIPS) taraftır. Belçika aynı zamanda Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir ve Bern Sözleşmesi, Paris Sözleşmesi ve WIPO Telif Hakları Anlaşması dahil olmak üzere birçok anlaşmaya taraftır.

Fikri mülkiyet haklarının uygulanmasından Belçika Adalet Bakanlığı sorumlu olmakla birlikte Ekonomi Bakanlığına bağlı Belçika Fikri Mülkiyet Ofisi (OPRI) de kamuoyunu bilinçlendirme kampanyaları düzenlemekte, denetlemelerde bulunmakta, mevzuat tasarımları hazırlamakta ve ulusal ve uluslararası konularda Belçikalı yetkililere tavsiyelerde bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için: <https://economie.fgov.be/en/themes/intellectual-property/institutions-and-actors/belgian-office-intellectua>

Belçika ayrıca 2022 yılı Haziran ayında Dijital Tek Pazarda telif hakları ve bağlantılı haklara ilişkin 2019/790 sayılı Avrupa Birliği (AB) Direktifini (DSM Telif Hakları Direktifi) uygulayan bir yasayı yürürlüğe koymuştur.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

AB, fikri ve sınai mülkiyet haklarının etkin şekilde korunmasını sağlamak ve üye devletler arasında tutarlı bir uygulama tesis etmek amacıyla kapsamlı bir yasal çerçeve geliştirmiştir. 1 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe giren ve geliştirilmiş iş birliği kapsamında bir grup üye devleti kapsayan üniter patent sistemi ile, birden fazla AB ülkesinde patent korumasının tek ve sadeleştirilmiş bir prosedürle sağlanması mümkün hale gelmiştir.

(https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/intellectual-property/patent-protection-eu/unitary-patent-system_en)

AB ayrıca, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesi olup, Ticaretle İlgili Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) başta olmak üzere uluslararası fikri mülkiyet düzenlemelerinin tarafıdır. AB'nin akdettiği ticaret anlaşmalarında da fikri mülkiyet haklarına ilişkin kapsamlı hükümlere yer verildiği görülmektedir.

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European

Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Ticaret akışı, sermaye hareketleri, teknoloji, işgücünün serbest dolaşımı ve kültürel entegrasyon kriterleri açısından Belçika dünyanın en gelişmiş pazar ekonomilerinden birine sahiptir. Belçika sanayii, limanları, kanalları, demiryolları ve otoyol ağıyla son derece gelişmiş ulaşım altyapısı sayesinde, çevre ülkelerin sanayileriyle entegre olmuş durumdadır.

Tüketici Tercihleri

Belçika'da tüketici alışkanlıkları son yıllarda çevrimiçi alışverişe doğru güçlü bir dönüşüm göstermiştir. 2024 yılında e-ticaret hacmi 17,4 milyar Avro seviyesine ulaşırken, sektörün büyüme eğilimini sürdürdüğü ve önümüzdeki dönemde istikrarlı şekilde genişlemeye devam edeceği öngörülmektedir. Nitekim, Belçika B2C e-ticaret pazarının 2025 yılında yaklaşık %6,4 büyüyerek 21,85 milyar ABD doları seviyesine ulaşması beklenmektedir. Ayrıca pazarın 2025-2029 döneminde yıllık ortalama %5 civarında büyüme kaydederek 2029 yılı itibarıyla yaklaşık 27 milyar ABD doları büyüklüğe ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Toplam tüketici harcamaları içerisinde çevrimiçi kanalların payı giderek artmakta olup, dijital alışveriş Belçika'da kalıcı bir tüketim davranışı haline gelmiştir. Özellikle pandemi sonrası dönemde hız kazanan bu eğilim, gelişmiş dijital altyapı, yüksek internet penetrasyonu ve kullanıcı dostu platformların yaygınlaşması ile güçlenmiştir.

Söz konusu büyümenin arkasında, gelişmiş lojistik altyapı, hızlı teslimat seçenekleri, güvenli ve yerelleştirilmiş ödeme sistemleri (örneğin Bancontact), mobil ticaretin yaygınlaşması ve kullanıcı deneyimindeki iyileşmeler yer almaktadır. Ayrıca önümüzdeki dönemde yabancı ve büyük bölgesel e-ticaret oyuncularının pazardaki rekabeti artırarak hizmet kalitesi ve teslimat standartlarını daha da yükseltmesi beklenmektedir. Bu durumun, yerel işletmeleri lojistik, ödeme sistemleri ve dijital müşteri deneyimi alanlarında daha fazla yatırım yapmaya yönlendireceği değerlendirilmektedir.

Belçika'da tüketici davranışları giderek daha dijital ve mobil odaklı hale gelmektedir. Mobil cihazlar üzerinden yapılan alışverişlerin toplam e-ticaret içindeki payı artarken, sosyal medya ve dijital platformlar da önemli satış kanalları haline gelmektedir. Aynı zamanda sınır ötesi e-ticaretin güçlü olduğu ve Belçikalı tüketicilerin önemli bir kısmının yabancı e-ticaret sitelerinden alışveriş yaptığı gözlemlenmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) alanında da Belçika, Avrupa ortalamasının üzerinde bir performans sergilemektedir. Yüksek internet ve mobil bağlantı oranları, dijital hizmetlere erişimi kolaylaştırmakta ve e-ticaretin yaygınlaşmasını desteklemektedir. İşletmelerin dijital

dönüşüm süreçleri hızlanmış olup, yapay zekâ, veri analitiği ve uzaktan çalışma araçlarının kullanımı artmıştır. 2025 yılı itibarıyla işletmelerin üçte birinden fazlası en az bir yapay zekâ teknolojisi kullanmaya başlamış olup bu oran büyük ölçekli firmalarda çok daha yüksek seviyelere ulaşmıştır.

Şirketlerin dijitalleşme düzeyi arttıkça, e-ticaretin toplam ciro içerisindeki payı da yükselmektedir. Bununla birlikte, e-ticaret gelirlerinin şirketler arasında eşit dağılmadığı ve yüksek hacimli satışların daha çok büyük ölçekli işletmelerde yoğunlaştığı görülmektedir.

Altyapı açısından değerlendirildiğinde, Belçika yüksek hızlı geniş bant erişimi ve dijital bağlantı oranları bakımından Avrupa Birliği ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Ancak fiber altyapı ve 5G kapsama oranı gibi bazı alanlarda gelişim ihtiyacı devam etmektedir. Buna rağmen ülkenin genel dijital altyapısı, e-ticaret ve dijital ekonomi açısından güçlü bir temel sunmaktadır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Belçika'daki satış teknikleri, dijitalleşmenin etkisiyle hem çevrimdışı hem de çevrimiçi kanallarda müşteri odaklı stratejiler üzerine kuruludur. Özellikle kişiselleştirilmiş pazarlama, yapay zekâ destekli öneri sistemleri ve omnichannel (çok kanallı) satış yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Tüketici davranışlarını etkileyen faktörler arasında fiyat duyarlılığı, sürdürülebilirlik bilinci, yerel üreticilere verilen önem ve güvenilir ödeme yöntemleri öne çıkmaktadır. Ayrıca, müşteri deneyimini iyileştirmek için hızlı teslimat seçenekleri, kolay iade süreçleri ve güvenilir müşteri hizmetleri kritik bir rol oynamaktadır.

Kamu İhaleleri

Belçika'da kamu alımları konusu, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve kamu ihale kurallarının iyileştirilmesini amaçlayan 2014/24/EU sayılı Genel Kamu Alımları Direktifinin ulusal mevzuata aktarılması ve 2004/18/EC Direktifinin iptalini; su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren kurumların alımlarını düzenleyen 2014/25/EU sayılı Sektörler Direktifinin ulusal mevzuata aktarılmasını ve 2004/17/EC Direktifinin iptalini kapsayan Belçika Hükümeti tarafından hazırlanan kamu alımlarına ilişkin 17 Haziran 2016 tarihli Kanun ile düzenlenmiştir.

Belçika mevzuatında AB kamu alımları kurallarına aykırılık olması halinde AB kuralları geçerli olmaktadır.

Kamu alımları konusundaki Belçika mevzuatına

(<https://www.publicprocurement.be/fr/marches-publics/reglementation>) bölümünden ulaşılabilir.

Kamu alımlarına ilişkin 17 Haziran 2016 tarihli Kanununun 154. maddesi uyarınca, Birliğin kamu alımları alanında çok taraflı veya ikili bir anlaşma imzalamamış olduğu ve AB firmalarının kamu alımları pazarına girişini hukuki olarak garanti altına almayan ülkelerin üçüncü ülke olarak değerlendirilmesi ve %50'sinden fazlasını söz konusu ülkeler menşeli malların oluşturduğu tekliflerin reddedilmesi öngörülmektedir.

Belçika kamu ihaleleri, Kamu İhale Bülteninde yayınlanmaktadır.
(<https://www.publicprocurement.be/>)

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Belçika'da tarım sektörü, GSMH'nin %0,7'sini oluştururken, iş gücünün yalnızca %1,1'i bu sektörde istihdam edilmektedir. Ülkenin %44,4'ü (yaklaşık 1,35 milyon hektar) tarım arazisi olup, tarımsal üretimin üçte ikisini hayvansal ürünler oluşturmaktadır. Şeker pancarı, hububat, patates ve keten başlıca tarım ürünleri arasında yer alırken, Belçika AB'nin en büyük armut üreticisi ve dünya çapında üçüncü büyük pırasa üreticisidir.

Belçika'da tarım sektörü yapısal olarak küçük ancak yoğun ve verimli bir üretim modeline sahiptir. Belçika İstatistik Kurumu Statbel tarafından yayımlanan 2024 yılı verilerine göre, ülkede yaklaşık 34.000 tarım işletmesi bulunmakta olup, ortalama işletme büyüklüğü yaklaşık 39,9 hektar seviyesindedir. İşletme sayısı uzun vadede azalırken, ölçek büyüklüğü artmakta ve sektör daha yoğun sermaye kullanımına dayalı bir yapıya dönüşmektedir.

Üretim kompozisyonu ağırlıklı olarak hayvancılığa dayanmaktadır. Toplam tarımsal üretim değerinin önemli kısmını hayvansal ürünler oluşturmakta olup ülkede yaklaşık:

- 2,2 milyon büyükbaş hayvan,
- 5,4 milyon domuz,
- 55,7 milyondan fazla kümes hayvanı bulunmaktadır.

Bitkisel üretimde ise şeker pancarı, hububat, patates ve endüstriyel bitkiler öne çıkmaktadır. Tarım arazilerinin kullanım dağılımında yaklaşık olarak:

- %21,1'i yem bitkileri,
- %20,8'i hububat,
- %7,5'i sanayi bitkileri (şeker pancarı vb.) olarak gerçekleştirilmektedir.

Belçika özellikle patates üretimi ve işlenmiş patates ürünlerinde Avrupa'nın önde gelen üretici ve ihracatçılarından biri olup, 2024 yılında patates üretimi yaklaşık 4 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Patates, ülke tarımında önemli bir yer tutmakta ve yüksek verimlilikle öne çıkmaktadır. Sebze üretiminde ise pırasa dikkat çeken ürünlerden biri olup, Belçika bu alanda önemli bir üretici konumundadır.

Sanayi

Sanayi sektörü, 2024–2025 dönemi itibarıyla Belçika'nın toplam katma değerinin yaklaşık beşte birine yakın bir kısmını oluşturmaya devam etmekle birlikte, payı uzun vadede gerileme eğilimindedir. İmalat sanayinin toplam GSYH içindeki payı azalmış olsa da ürettiği katma değer, yüksek verimlilik düzeyi ve mal ihracatındaki ağırlığı ile önemini korumaktadır. Belçika sanayisinin güçlü sektörleri arasında kimya ve ilaç sanayileri, gıda ve içecek, metal ve metal ürünleri ile motorlu kara taşıtları ve parça üretimi yer almakta olup, bu sektörler imalat sanayi toplam katma değerinin önemli bir bölümünü (yaklaşık %50–60'ını) oluşturmaktadır.

Belçika dinamik bir ekonomiye sahip olup, kimyasallar, petrokimyasallar, plastikler ve kompozitler, çevre teknolojileri, gıda işleme ve paketlenme, sağlık ve biyoteknoloji, bilgi ve iletişim teknolojileri, ileri malzemeler, tekstil ve teknik tekstiller ile spor malzemeleri gibi alanlarda önemli yatırımlar çekmektedir. Belçika'nın bölgeleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır: Flaman Bölgesi, Anvers ve Gent limanları etrafında konumlanan çok güçlü bir kimya ve lojistik sanayisi ile dünyanın önde gelen petrokimya kümelerinden birini geliştirmişken, Valonya kömür ocakları ve çelik fabrikalarının kapatılmasının ardından havacılık, ileri malzeme ve savunma bağlantılı sektörler yönüne bir yeniden yapılanma sürecini sürdürmektedir. Brüksel ise sanayi üretimindeki payı görece sınırlı olmakla birlikte, telekomünikasyon, yazılım geliştirme, finansal hizmetler, ilaç şirketlerinin merkezleri ve bir süre önceye kadar otomotiv montaj faaliyetleri (Audi Forest tesisinin 2025'te kapanması gibi gelişmelere rağmen) ile öne çıkan bir metropol bölgesi konumundadır.

2024 yılında Belçika'nın sanayi üretimi genel olarak zayıf seyretmiş, yıllık bazda sanayi üretimi endeksi reel olarak düşüş göstermiştir; sektörel veriler 2024 sanayi üretiminin değer olarak 2023'e göre gerilediğini teyit etmektedir. 2025 yılında ise aylık veriler, sanayi üretiminde dalgalı fakat genel olarak çok sınırlı bir toparlanmaya işaret etmekte olup 2025 Temmuz itibarıyla sanayi üretiminin yıllık değişimi %-0,1 gibi nötre yakın bir seviyede kaydedilmiş, bazı aylarda pozitif (örneğin Haziran 2025'te %2,7), bazı aylarda ise negatif oranlar gözlenmiştir. Bu görünümde, küresel talepteki yavaşlama ve dış ticaretteki durgunluğun yanı sıra, otomotiv ve bazı makine–elektronik alt sektörlerindeki üretim gerilemeleri etkili olurken, kimya ve ilaç sanayileri ihracat odaklı yapıları sayesinde üretim düzeylerini görece daha iyi korumuş veya artırmıştır. Sanayi sektörünün ekonomiye katkısı görece azalsa da, yüksek katma değer, ihracat ve teknoloji düzeyi nedeniyle Belçika ekonomisi için hâlâ kilit öneme sahiptir. NBB'nin 2025 çeyrek verileri, sanayide katma değerinin 2025'in üçüncü ve dördüncü çeyreklerinde yeniden pozitif çeyreklik artışlara döndüğünü göstermektedir.

Son 20–30 yılda geleneksel ağır sanayi sektörleri, yerlerini giderek daha fazla yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun yeni endüstrilere bırakmıştır. Önde gelen sektörler arasında ilaçlar ve kimyasallar, otomotiv sanayi yedek parçaları, hafif sanayi ürünleri, tıbbi ve biyomedikal ekipmanlar, gıda ve içecek işleme sanayileri ile bilgi ve iletişim teknolojileri yer almaktadır. Kimya sanayi, başta Anvers Limanı olmak üzere Kuzey Denizi'ne açılan liman çevresinde yoğunlaşmış olup, Gent civarında da önemli üretim kapasitesi bulunmaktadır. Sanayi oldukça yüksek düzeyde uluslararası bir nitelik taşımakta, hammaddelerin önemli bir kısmı ithal edilmekte ve imalat sanayi üretiminin büyük bölümü (bazı alt sektörlerde %80'e varan oranlarda) ihraç edilmektedir.

Sanayide istihdam yoğunluğu bölgelere göre önemli farklılıklar göstermektedir. Flaman Bölgesi'nin merkez ve kuzeydoğusu, yoğun sanayi faaliyetleri, lojistik altyapı ve KOBİ tabanlı üretim yapısıyla istihdamın en yoğun olduğu alanlardandır. Buna karşılık ülkenin güneyindeki Valonya Bölgesi'nde sanayileşme tarihsel olarak daha sınırlı kalmış, kömür ve çeliğe dayalı eski sanayi kuşağının dönüşümü uzun vadeli bir yapısal süreç olarak devam etmektedir. Anvers elmas sektörü, küresel ölçekteki rolünü korumakta ve dış ticarete önemli bir yer tutmakta; Anvers aynı zamanda ülke sanayisinde lider konumda olup, kimya sektörünün çok önemli bir bölümüne ev sahipliği yapmaktadır.

Brüksel, ülkenin ikinci büyük metropol alanı olmasına karşın, sanayi üretimi açısından zaman içinde görece önem kaybetmekte ve daha fazla hizmet ve bilgi ekonomisi merkezine dönüşmektedir. Gent, Charleroi ve Liège gibi kentler, halen geleneksel sanayi mirasını taşıyan ancak giderek daha fazla ileri imalat, lojistik ve teknoloji odaklı faaliyetlerle yeniden konumlanan sanayi merkezleri olarak öne çıkmaktadır. Flaman Bölgesi'ndeki Kortrijk, küçük ve orta ölçekli firmaların yoğun olduğu hafif sanayisi ile ön plana çıkarken, bölgenin kuzeydoğusunda büyük ölçekli firmalar ve uluslararası grupların yatırımları ağırlık kazanmaktadır. Geçmişte sanayi firmaları çoğunlukla hammaddeye, demir ve su yollarına yakın bölgelerde yoğunlaşırken, bugün üretim yapısı büyük ölçüde limanlar, otoyollar ve lojistik koridorlarına yakın sanayi parklarına, şehir kenarlarına ve metropoliten alanlara kaymış; organize sanayi bölgeleri ve tematik sanayi kümeleri yaygınlık kazanmıştır.

Hizmetler

Müteahhitlik Hizmetleri¹⁶:

Belçika müteahhitlik sektörü, 2024 yılı itibarıyla zayıf bir performans sergilemeye devam etmiş ve sektörün 2021 ortasından bu yana kayda değer bir büyüme gösteremediği görülmektedir. Talep koşullarında kısmi bir istikrar sağlanmış olsa da, yüksek inşaat malzemesi fiyatları ve artan faiz oranları sektör üzerindeki baskıyı sürdürmektedir. Bu nedenle 2025 yılı için güçlü bir toparlanma beklentisi bulunmamakta, en iyi ihtimalle sınırlı ve yavaş bir iyileşme öngörülmektedir.

Yeni konut inşaatları açısından bakıldığında, yapı ruhsatlarında belirgin bir düşüş dikkat çekmektedir. 2024 yılında verilen bina ruhsatı sayısı 21.652 adet olup bir önceki yıla göre %15,1 azalmıştır. Aynı dönemde toplam konut sayısı da %12,9 düşüşle 44.150 seviyesine gerilemiştir. 2025'in ilk çeyreğinde de ruhsat sayısındaki gerileme devam etmiş olup, bu durum yeni projelerin sınırlı kalacağına işaret etmektedir. Bu gelişmeler, konut arzında yetersizlik riskini artırırken, uzun vadede 2030 yılına kadar yaklaşık 225.000 yeni konut ihtiyacı olduğu öngörülmektedir.

Sektördeki zayıf görünümün temel nedenleri arasında kredi koşullarının sıkılaşması, 2021-2022 döneminde hızla artan inşaat malzemesi fiyatları ve 2022-2023 döneminde yükselen faiz oranları yer almaktadır. Ayrıca arsa kıtlığı ve ruhsat süreçlerinin uzun ve karmaşık olması da yatırım kararlarını olumsuz etkilemektedir. Bu faktörler stabilize olmuş olsa da halen yüksek seviyelerde seyretmekte ve sektörün toparlanmasını sınırlamaktadır.

Yenileme (renovasyon) faaliyetleri de beklenen ivmeye ulaşamamıştır. Konut yenileme ruhsatları 2022'de %13,8, 2023'te %7,4 ve 2024'te %3,6 oranında gerilemiştir. Buna karşılık, yenilemeye yönelik ipotek kredilerinde 2024 yılında %24,9'luk bir artış görülsede bu durum henüz gerçek bir yenileme artışına dönüşmemiştir. Belçika'da mevcut konut stokunun yaklaşık %90'ünün 2050'ye kadar enerji renovasyonuna ihtiyaç duyduğu dikkate alındığında, mevcut yenileme hızı hedeflerin oldukça gerisindedir.

¹⁶ Merkezi Ekonomi Konseyi (Conseil Central de l'Économie - CCE) tarafından 2025 yılı Ekim ayında yayımlanan İnşaat Sektöründe Konjonktürel Gelişmeler Raporundan derlenmiş olup 2025 yılı verileri henüz açıklanmamıştır.

Altyapı yatırımları cephesinde ise görünüm olumsuzdur. 2024 ve 2025 yıllarında kamu yatırımları sırasıyla %9,5 ve %9,6 artmış olsa da sektör beklentileri düşüş eğilimindedir. Yerel seçimler sonrası belediye yatırımlarının azalması ve toparlanma planı fonlarının sona yaklaşması bu durumu tetiklemektedir. 2026 yılında toparlanma fonlarının etkisiyle geçici bir yatırım artışı beklenmekle birlikte, 2027 sonrası için yeni bir yatırım programının olmaması sektör açısından risk oluşturmaktadır.

İstihdam açısından da sektör çift yönlü bir baskı altındadır. Bir yandan iflaslar nedeniyle önemli sayıda istihdam kaybı yaşanırken, diğer yandan nitelikli iş gücü eksikliği devam etmektedir. İş gücü arzının yetersizliği, firmaların kapasitesini sınırlamakta, teslim sürelerini uzatmakta ve yabancı iş gücüne bağımlılığı artırmaktadır. Bu durum, hem maliyetler hem de kalite açısından sektörde ilave riskler yaratmaktadır.

Turizm:

Belçika, geleneksel bir turizm noktası sayılmamaktadır. Deniz kıyısında bulunan ve konaklama otellerinin %60'ını oluşturan oteller, genellikle yerli turiste hitap etmektedir. Bruges, Gent, Anvers ve Brüksel, giderek daha az sayıda, kalış süresi uzun olan turist çekmektedir. Bununla beraber, Brüksel'de bulunan AB kurumlarının önemli sayıda iş ve resmi ziyaretçi tarafından ziyaret edilmesi sebebiyle, Brüksel, önde gelen uluslararası konferans merkezlerindedir. Özellikle Brüksel, Anvers ve Gent fuar alanlarında yıl boyunca düzenlenen uluslararası fuarlar da, Belçika turizmine katkıda bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı:

Belçika, oldukça gelişmiş ve çok modlu bir ulaşım altyapısına sahiptir. Dünyadaki en yoğun ve en entegre otoyol ağlarından birine sahip olan ülkede, ana otoyolların büyük bir kısmı Trans-Avrupa Ulaşım Ağı (TEN-T) koridorlarının parçası olup, Belçika'yı AB içi karayolu yük ve yolcu taşımacılığında kilit bir kavşak haline getirmektedir. Belçika'nın coğrafi konum avantajı ile birlikte karayolu altyapısının elverişliliği, ülkeyi özellikle dağıtım ve depolama faaliyetleri açısından önemli bir lojistik merkez haline getirmektedir. Karayolu taşımacılığı daha ziyade perakende ve ticari amaçlı ürünlerin (inşaat malzemeleri, gıda ürünleri vb.) taşımacılığında kullanılmakta; iç su yolları yine inşaat malzemeleri, akaryakıt ve kimyasalların taşınmasında, demiryolları ise enerji ürünleri, konteyner taşımacılığı ve çelik/metal ürünleri başta olmak üzere ağır yüklerin taşınmasında tercih edilmektedir.

Devlet Demiryolları (SNCB/NMBS) 1926 yılında kurulmuş olup, günümüzde ülke içi yolcu taşımacılığında ve işletme faaliyetlerinden sorumludur. Demiryolu altyapısı ise 2005 reformu sonrası ayrı bir şirket olan Infrabel tarafından yönetilmektedir. Yaklaşık 3.600 km'yi aşan uzunluğuyla Belçika demiryolu ağı, Avrupa Birliği'nin en yoğun ve en elektrikleştirilmiş ağlarından biri olarak kabul edilmekte; 3.200 km'den fazlası elektrikli hatlardan oluşmaktadır. Ağ üzerinde dört adet yüksek hızlı hat (Paris, Londra, Amsterdam ve Köln yönlerine bağlantı sağlayan) bulunmakta olup bu hatlar Belçika'yı Kuzey Denizi, Fransa, Almanya ve Hollanda pazarlarına yüksek hızlı yolcu trafiği açısından bağlamaktadır. Belçika devleti, demiryolu taşımacılığına her yıl GSYH'nin yaklaşık %1'ine yakın düzeyde kamu kaynağı ayırmakta; bu destekle SNCB/NMBS ve Infrabel, demiryolu güvenliğini artırma, Avrupa Tren Kontrol Sistemi (ETCS) ve ERTMS koridorlarının yaygınlaştırılması ile yük taşımacılığı için kapasite artırıcı yatırımlar gerçekleştirilmektedir.

Kara ve demiryolları dışında Belçika’da yaygın olarak kullanılan bir diğer taşımacılık şekli de, Meuse ve Schelde nehirlerine bağlı iç su yolları şebekesidir. Yaklaşık 1.500 km’yi aşan uzunluğa sahip bu ağ, özellikle Flaman ve Valon Bölgesinde nehir ve kanal limanları üzerinden yüksek hacimli yüklerin taşınmasında kritik öneme sahiptir. İnşaat malzemeleri, dökme yükler, akaryakıt ve kimyasallar için iç su yolu taşımacılığı, birçok hatta demiryolu taşımacılığını tonaj bazında geride bırakmıştır. Avrupa’nın ana yük koridorlarından “Ren-Alpler” ve “Kuzey Denizi-Akdeniz” koridorları, Antwerp-Bruges ve diğer Belçika limanlarını Almanya, Fransa, Hollanda ve iç Avrupa ile entegre eden bu iç su yolu sisteminin omurgasını oluşturmaktadır.

Belçika’da, uluslararası Brüksel Havalimanı (Brussels Airport – Zaventem) ve dört önemli bölgesel havalimanı (Antwerp, Brussels South Charleroi, Liège ve Ostend-Bruges) bulunmaktadır. Brüksel Havalimanı, 2025 yılında yaklaşık 24 milyondan fazla yolcuya hizmet vererek ülkenin en büyük yolcu havalimanı konumunu sürdürmüştür; aynı zamanda yüksek katma değerli hava kargosu için önemli bir merkez haline gelmiştir. Antwerp Havalimanı daha çok küçük havayolu şirketleri, niş hatlar ve iş seyahatleri; Brussels South Charleroi Havalimanı düşük maliyetli havayolları, turizm ve belirli kargo operasyonları; Liège Havalimanı (Liège-Bierset) uluslararası ekspres kargo ve kurye hizmetleri (özellikle e-ticaret lojistiği) için ülkenin ana hava kargo merkezi; Ostend-Bruges Havalimanı ise kargo taşımacılığı, bazı tarifeli hizmetler ve turistik uçuşlarda uzmanlaşmış durumdadır. 2025 yılında Belçika havalimanları toplamda yaklaşık 36 milyondan fazla yolcu ve 2 milyon tonun üzerinde hava kargosuna ev sahipliği yaparak, ülkenin lojistik üst merkez rolünü güçlendirmiştir.

Belçika’da, Antwerp-Bruges ve Gent limanları başta olmak üzere birden fazla büyük deniz limanı bulunmaktadır. Antwerp ve Zeebrugge limanları Nisan 2022 tarihinde birleşerek Antwerp-Bruges Limanı adını almış ve bu yeni yapı, konteyner, dökme yük, otomotiv ve kimya/petrokimya lojistiğinde Avrupa’nın en büyük liman komplekslerinden biri haline gelmiştir. 2024–2025 döneminde Antwerp-Bruges Limanı, konteyner hacminde bazı çeyreklerde Rotterdam’a yaklaşarak veya belirli segmentlerde geride bırakarak Kuzey Denizi limanları arasında stratejik konumunu güçlendirmiştir. Gent Limanı (North Sea Port çatısı altında), hem Belçika hem Hollanda kıyılarını kapsayan yapısıyla çelik, tarımsal ürünler ve genel kargo taşımacılığında önemli bir rol oynamaktadır. Güçlü liman altyapısı, gelişmiş iç su yolları, demiryolu ve otoyol bağlantıları sayesinde, limanlardan ülke içine ve komşu ülkelere hızlı ve maliyet etkin dağıtım imkânı sağlanmaktadır.

Coğrafi konumu, Avrupa Birliği kurumlarına ev sahipliği yapması ve tüm ana ulaşım modları açısından sunduğu gelişmiş altyapı, Belçika’yı lojistik açıdan Avrupa’nın en önemli kavşaklarından biri haline getirmektedir. Bu nedenle birçok uluslararası firma, Avrupa dağıtımlarını Belçika’da kurdukları lojistik merkezler, bölgesel depolar ve e-fulfillment merkezleri üzerinden gerçekleştirmeyi tercih etmektedir; özellikle Antwerp-Bruges ve Brüksel çevresindeki lojistik bölgeler, otomotiv, kimya, perakende ve e-ticaret şirketleri için öne çıkmaktadır. Ulaştırma ve lojistik altyapısının bu düzeyi, ülkenin Avrupa’nın önde gelen lojistik merkezlerinden biri olmasını sağlamaya devam etmektedir.

Madencilik

Geçtiğimiz yüzyılda, Belçika’da birçok sanayinin gelişimini sağlamış olan önemli kömür madenleri önemini yitirmiş bulunmaktadır. 1910 yılında 125 madende yaklaşık 24 milyon ton seviyesine kadar ulaşan üretim, 1950’lerden sonra, rezervlerin tükenmesi, maliyetlerin yüksek olması ve uluslararası rekabet nedeniyle gerilemeye başlamıştır. Son kömür madeni de, Flaman Bölgesi yönetiminin maden sanayisinden desteğini tamamen çekme kararını takiben 1991’de kapanmıştır. Ardenler Bölgesinde, eser miktarda demir, bakır, çinko, kömür, kurşun madenleri bulunmaktadır.

Enerji

Belçika çok büyük oranda ithal enerjiye bağımlıdır. En fazla kullanılan enerji kaynağı petrol ürünleri ve doğal gaz olup, elektrik enerjisi ihtiyacı yerel üretim (özellikle nükleer, doğalgaz ve yenilenebilir kaynaklar) ile ithalatın birleşimiyle karşılanmaktadır. 2024 itibarıyla elektrik üretiminde nükleer enerjinin payı yaklaşık %42, doğalgazın payı %18 civarında, yenilenebilir kaynakların (rüzgâr, güneş ve biyokütle) toplam payı ise %30’a yakın seviyededir.

Daha önce önemli bir kömür üreticisi olan Belçika, 1957 ve 1992 yılları arasında 120 kömür madenini kapatmış ve 2016 itibarıyla elektrik üretiminde kömür kullanımını tamamen sonlandırmıştır. Son durumla birlikte ülke, enerji konusunda yaklaşık %80 oranında dışarıya bağımlı hale gelmiştir. Günümüzde Belçika, enerjisinin önemli kısmını ithal eden ülkeler arasında olup özellikle petrol ürünleri ve doğal gaz, toplam birincil enerji tüketiminde ilk sırayı almaya devam etmektedir.

Belçika’nın enerji politikalarında, 2001 yılında başlatılan reformlar sonrasında birçok gelişme gerçekleşmiştir. Elektrik ve doğal gaz piyasalarındaki reformlar ile, kuzey sınırındaki elektrik iletim kapasitesinin belirlenmesinde pazar tabanlı mekanizmaların kullanılması, yeni piyasa aktörlerinin girmesi ve Belpex elektrik takas kurumunun gelişmesi gibi yenilikler yapılmıştır. Son yıllarda elektrik piyasası daha da entegre hale gelmiş, Elia’nın işlettiği şebeke üzerinden Fransa, Hollanda ve Almanya ile sınır ötesi ticaret hacmi 2024’te 44,5 TWh’yi aşarak rekor seviyeye ulaşmıştır.

Belçika ayrıca, komşuları olan Fransa ve Hollanda ile elektrik piyasalarının daha fazla entegre olması ve elektrik iletim kapasitelerinde gerçekleştirilen sınır ötesi ticaretin artırılması ve iyileşmesi amacıyla yakın olarak çalışmaktadır. Ayrıca, Belçika’nın federal bölgeleri de, Kyoto Protokolü ve sonrasındaki AB iklim ve enerji paketleri kapsamında kendi üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmek ve iklim değişimini önlemek için çaba göstermektedir. Yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak üretilen elektrik miktarı son 15–20 yılda önemli ölçüde artmış; 2024’te yenilenebilir elektriğin toplam üretimdeki payı %29,8’e yükselerek yeni bir rekor kırmıştır. Bununla birlikte, nükleer ve doğalgazla birlikte değerlendirildiğinde, yenilenebilir enerjinin payı toplam enerji dengesi içinde hâlen sınırlı kalmaktadır.

Belçika’nın enerji politikalarında son dönemde önemli değişiklikler yaşanmıştır. 2003 yılında kabul edilen ve 2013 ile 2015’te revize edilen yasa kapsamında, ülkedeki nükleer enerji üretiminin 2025 yılına kadar sonlandırılması planlanıyordu; bu doğrultuda Doel 3 reaktörü Eylül 2022’de, Tihange 2 reaktörü ise Ocak 2023’te kapatılmıştır. Ancak, enerji arz güvenliğini sağlamak amacıyla, Belçika hükümeti ile ENGIE arasında 2023 sonunda varılan ve Şubat

2025'te Avrupa Komisyonu tarafından onaylanan anlaşma ile Doel 4 ve Tihange 3 reaktörlerinin faaliyet sürelerinin 10 yıl uzatılması karara bağlanmıştır. Bu çerçevede, reaktörlerin Kasım 2025'ten itibaren yeniden faaliyete geçmesi hedeflenmekte olup, toplam yaklaşık 2 GW'lık kapasitenin 2035 civarına kadar sistemde kalması öngörülmektedir.

Şubat 2025'te göreve başlayan yeni Belçika Başbakanı Bart De Wever liderliğindeki hükümet, nükleer enerjinin rolünü güçlendirmeyi hedeflediğini açıklamış; Enerji Bakanı Mathieu Bihet, mevcut nükleer kapasitenin 4 GW civarından orta vadede yaklaşık 8 GW seviyesine çıkarılmasının stratejik hedefler arasında yer aldığını belirtmiştir. Bu kapsamda, mevcut reaktörlerin ömrünün uzatılmasına ek olarak yeni nesil reaktörler ve küçük modüler reaktörler (SMR) gibi teknolojiler üzerine fizibilite çalışmalarının yürütüldüğü ifade edilmektedir. Ayrıca, Avrupa Komisyonu'nun 2025 başında verdiği devlet yardımı onayı, Doel 4 ve Tihange 3 reaktörlerinin ömrünün uzatılmasının Belçika ve komşu ülkelerin elektrik arz güvenliği açısından kritik önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Belçika'da doğal gaz çıkarımı veya üretim tesisi bulunmamasına rağmen, ülke Avrupa doğal gaz ticaretinde önemli bir merkez (hub) konumundadır. 2022 yılında Rusya'dan gaz ithalatının azalmasından sonra, Belçika'nın doğal gaz transit rolü güçlenmiş, özellikle Zeebrugge LNG terminaline olan talep 2023–2025 döneminde yüksek seyretmiş ve 2024'te yaklaşık 81,5 TWh'lik gaz şebekeye verilmiştir. Terminalin yıllık yeniden gazlaştırma kapasitesi yaklaşık 197 TWh (17 milyar m³) düzeyine çıkarılmış olup, LNG ithalatı ve yeniden ihracatı sayesinde Belçika, Kuzeybatı Avrupa gaz arz güvenliği açısından kilit bir altyapı haline gelmiştir. Zeebrugge LNG terminaline yapılan yatırımlar, hem klasik LNG hem de bio-LNG ve gelecekteki hidrojen/türev moleküller için çok moleküllü bir merkez (multi-molecule hub) oluşturulmasını hedeflemektedir.

Belçika, tüketicilere kendi elektrik tedarikçilerini seçme imkânı tanıyarak, elektrik piyasasını serbestleştirmiş ve böylece rekabetçi bir yapı oluşturmuştur. Günümüzde, elektrik tüketiminin yaklaşık %90'ından fazlası serbest piyasadaki karşılanmakta, son kullanıcı tarifeleri farklı tedarikçiler ve sözleşme türleri arasında rekabet yoluyla oluşmaktadır. Elektrik piyasasında rekabetin daha da artırılması amacıyla, federal ve bölgesel hükümetler, piyasa düzenlemelerinin uyumlaştırılması ve şebeke kısıtlarının azaltılması için iş birliğini sürdürmektedir.

Belçika'nın kişi başına toplam enerji tüketimi, AB ortalamasının yaklaşık %40 üzerinde; kişi başına elektrik tüketimi ise AB ortalamasının yaklaşık %20 üzerindedir. Ülke, 2030 yılına kadar enerji sektöründen kaynaklanan sera gazı emisyonlarını yaklaşık %35 oranında azaltmayı ve brüt nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerji payını %17,5 seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir. Kömürle çalışan santraller 2016 itibarıyla tamamen kapatılmış olup, yeni doğal gaz yakıtlı santralleri desteklemek amacıyla gaz iletim altyapısına ve kapasite mekanizmasına yönelik yatırımlar devam etmektedir. Aynı zamanda, 2024–2025 döneminde güneş ve rüzgâr kapasitesinin artırılmasıyla, Belçika'nın elektrik üretiminde düşük karbonlu (nükleer + yenilenebilir) kaynakların payı %60'ın üzerine çıkmış durumdadır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Belçika'da Flaman ve Alman toplumları Valon kesimine kıyasla daha içe dönük olup Brüksel Bölgesinin Fransızca konuşan toplumu da nispeten daha resmidir. Fransızca, Flamanca ve Almanca olmak üzere ülkenin 3 resmi dili bulunmaktadır. Muhatabınızın ana dilinde görüşmeyi gerçekleştirmek oldukça sıcak karşılanır, ancak iş hayatında ve toplantılarında İngilizcenin yeterli olması kuvvetle muhtemeldir.

Yüz yüze görüşmeler tercih edilir, ancak uluslararası faaliyetlerin yoğunlaşması ve teknik imkanların da yaygınlaşmasıyla beraber görüşmelerin niteliği ve içeriğine göre zaman zaman video konferans görüşmeler de gerçekleştirilebilmektedir.

İş görüşmelerinde, kartvizit bulundurmak, masa etrafında yer alan herkes ile tokalaşmak ve muhataplar ile konuşurken göz teması kurmak önemlidir.

Toplantılar, üst yönetimin katılımı olsun veya olmasın daha ziyade ekip odaklıdır. Bu çerçevede, proje bazlı ekipler ile görüşmeler oldukça yapılmakta olup, üst yönetimlerin programlarının yoğun olması nedeniyle kendileriyle toplantı yapabilmek için erkenden randevu almak gerekebilmektedir.

Sunum planlandıysa, toplantıdan önce bilgisini vermek gerekir, zira toplantı yerinin uygun ekipman ile hazırlanması söz konusu olabilir. Toplantı sürelerine uyulması önemlidir, ayrıca belirli veya somut teklif varsa bilgilerinin önceden verilmesi de uygundur. Görüşmelerde gündeme gelen, sonrasında cevap beklenen konulara ilişkin geri dönüşlerde aceleci olunmaması, ancak kibar bir dille hatırlatılması faydalı olacaktır.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren ülkenin resmi para birimi avro olarak kabul edilmekle beraber Belçika frangı da varlığını 2002 yılına kadar korumuştur. 1 Mart 2002 tarihinden itibaren de tüm ödemelerde sadece avro geçerli olmaktadır.

Ayrıca, Belçika'da hemen hemen her yerde başta kredi kartları olmak üzere tüm banka kartları yaygın biçimde kullanılmaktadır. Gerek alışveriş noktalarında, gerekse çevrimiçi ödemelerde "bancontact" kartı en fazla kullanılan ödeme yöntemidir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve Belçika Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış geçici giriş veya oturma vizeleridir. Vize

uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için, 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

Belçika, bordo pasaport sahibi Türk vatandaşlarından vize talep etmektedir. Siyah, yeşil ve gri pasaportlarda ise vize uygulaması bulunmamaktadır. Bu tür pasaportları olan Türk vatandaşları 90 günü aşmamak kaydıyla, Belçika'ya giriş yapabilmektedirler.

Resmi Tatiller (milli gün vb.) ve Mesai Saatleri

Tarih	İsim	Yerel İsim
1 Ocak	Yeni yıl	Nouvel An
*	Paskalya	Paques
Paskalya'dan sonraki ilk Pazartesi	-	Lundi de Paques
1 Mayıs	İşçi Bayramı	Fete du Travail
Paskalya'dan sonraki 6. Perşembe	Yükseliş	Ascension
Paskalya'dan sonraki 7. Pazar	Pentekot	Pentecote
21 Temmuz	Ulusal Bayram	Fete Nationale
15 Ağustos	Yükseliş	Assomption
1 Kasım	Tüm Azizler	Toussaint
11 Kasım	Ateşkes Günü	Jour de l'Armistice
25 Aralık	Noel	Noel

* Her yıl Mart'ın son haftasında veya Nisan ayında bir güne rastlamaktadır.

Belçika'da mesai günleri Pazartesi'den Cuma'ya sabah 09:00'dan akşam 17:00'ye kadardır.

Yerel Saat

Belçika, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1).

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, şube, ticari acente dahil)

Belçika'da yatırım yapan uluslararası şirketler, faaliyetlerini geliştirme stratejilerine uygun olarak, birçok şirket şekillerinden birini seçebilirler. Örneğin, bir işyeri, tek bir çalışandan oluşabileceği gibi, yatırımcı satış temsilciliği veya acentesi kurulabilmektedir. Faaliyetlerini daha uzun süre sürdürmek isteyen şirketler ise, şube veya ana şirketten bağımsız şirket seçeneklerini de değerlendirebilirler. Belçika vatandaşı olmayan yabancı şahıslar da, kişisel olarak Belçika'da yatırım yapabilmektedirler. Diğer bir ifade ile, Belçika'da sınai ve/veya ticari faaliyetler; esnaf (bakkal, kasap, tamirci, vb.), ticari şirket (anonim şirket, limited şirket, vb.) veya Belçika dışındaki bir şirketin bir şubesi olarak gerçekleştirilebilmektedir.

İşletmelerin ana şekli, sınırlı sorumlu bağımsız firmalar veya şubeleridir. Bunlar, öncelikle Kurumlar Kanunu ile düzenlenmiştir. Merkezleri Belçika'da bulunan bütün firmalar, başka bir yerde kurulsalar bile, Belçika firması olarak anılmaktadırlar.

Bağımsız şirket veya şube arasında seçim yapmak, genellikle yatırımın yapıldığı ülkede bulunan vergi yapılanması ile ilgilidir (işletmenin başlangıcında Belçika'da oluşan zararların yurtdışında kullanımı; kâr dağıtımının vergilendirilmesi gibi). Ancak, küçük ölçekli firmanın yönetiminden doğacak işletme maliyetleri, yerleşik firmalara yönelik uygulanan vergi anlaşmalarından sağlanacak faydalar veya korunmalar ile Belçika işletmesinin mali yapısı da bu kararda önemli rol oynayabilecek unsurlardır.

Faaliyetler, Belçika'da ana şirketten bağımsız, yeni bir şirket olarak gerçekleştirilebileceği gibi, satış veya üretim amaçlı olarak ana şirketin bir şubesi olarak da yapılabilir.

Ltd. Şti (BV/SRL) ve A.Ş. (NV/SA)

Bağımsız şirketler, iştiraki buldukları ana şirketten kanunen ayrı bir yapıya sahiptir. Yurtdışında yerleşik ana şirket, Belçika'da bağımsız bir firma kurabileceği gibi, halihazırda var olan bir Belçikalı firmayı satın alarak faaliyetlerini gerçekleştirebilir.

Belçika'da şirketler, Belçika vatandaşı olmayan bireyler ve kurumsal yatırımcılar için mevcut olan birçok kanuni yapı arasından, yatırımlarına en uygun yapıyı seçebilmektedirler. En sık rastlanan 2 kanuni şirket yapısı; Hisseleri oranında sorumluluğu olan Anonim Şirket ve özel sınırlı sorumluluğa haiz Limited Şirkettir. Bunlarla birlikte, yine sınırlı sorumluluğa haiz Kooperatif Şirket ve Ortaklıklar da diğer sık rastlanan şirket şekilleridir.

Şube

Şirket Türü	Hissedar Sayısı	Sermaye	Yükümlülükler
Anonim Şirketi (NV ; SA)	Asgari 2	61.500 Avro	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı
Limited Şirketi (BV ; SRL)	Asgari 1	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı

Kooperatif Şirketi	Asgari 3	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı
Şube	Ana şirkete bağlıdır	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Ana şirket sınırsız sorumlu

Bağımsız şirketlerden farklı olarak Şubeler, ana şirkete yapısal olarak bağımlılık gösteren şirket türünü teşkil etmektedir. Ana şirket, Belçika dışında yerleşik olmasına rağmen, Belçika'daki şubesinin her türlü faaliyetinden mali olarak sorumludur. Şubelerin, kanuni temsilci tarafından yönetilmesi gereklidir.

Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Yatırımcıların, şahıs, şube veya yeni bir şirket olup olmadığına bakılmadan önce, Belçika'da kurulan her kuruluş için yerine getirilmesi gereken genel şartlar vardır. Gerçek kişiler, yaşlarını ispatlayan resmi bir belge sunmak zorundadırlar. Ayrıca, gerçek kişiler, faaliyete geçtikten sonra 90 gün içinde, Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi'ne dahil olmak zorundadırlar. Aynı şekilde, şube veya yabancı şirketin Belçika'da mevcut kanuni temsilcisi de bahse konu Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dahil olmak zorundadır. Bunların yanı sıra, bir banka hesabı açmak ve her türlü hizmet ve mal satışı için de KDV kaydı gerekmektedir.

Belçika'da kimi meslekler düzenlenmiş olup, ülke kanunlarına göre KOBİ niteliğindeki şirket kurucularından mesleki özellikler istenmektedir. Düzenlenmiş olan toplam 34 meslekten 29'u 3 ana gruba ayrılmıştır; motorlu araçlara, müteahhitlik ve elektroniğe, kişisel bakımlara değinen meslekler. Diğer meslekler ise mesleki özellik arz eden faaliyetlerden oluşmaktadır (kasapçı, lokantacı, fırıncı vb.).

Aynı şekilde KOBİ niteliğindeki ticari faaliyette bulunacak şirket kurucularından veya şirketi yönetecek kişilerden yöneticilik yeterlilik belgesi istenmektedir.

Bu konuda bilgilere, Belçika'da faaliyette bulunan 8 yetkili şirket veznelerinden birisine danışarak ulaşmak mümkündür.

<https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/creer-une-entreprise/demarches-pour-creer-une/demarches-aupres-dun-quichet/les-quichets-dentreprises>

Diğer taraftan, Avrupa Birliği vatandaşı olmayan bir Türk vatandaşın Belçika'da şirket kurması için Profesyonel Kart sahibi olması gerekmektedir. Şahıs Belçika'da geçerli oturma iznine sahipse bu Profesyonel Kart doğrudan Şirketler Veznesinden talep edilebilir, aksi takdirde şahsın Türkiye'deki Belçika Konsolosluğu'ndan işlemleri yapması gerekmektedir.

Ülkedeki yatırım ortamı, şirket türleri, şirket, şube kurma prosedürleri, sosyal güvenlik yükümlülükleri, vergi sistemi, yatırım teşvikleri vb. hakkında ayrıntılı bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

https://www.business.belgium.be/en/investing_in_belgium

https://business.belgium.be/en/setting_up_your_business

Buna ilave olarak Belçika'nın üç bölgesinin her biri, hizmetleri tüm yabancı yatırımcılara açık olan kendi yatırım teşvik ajansına sahip olup ilgili linklere de aşağıda yer verilmiştir:

Flaman Yatırım ve Ticaret Ajansı: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/en>

Valon Yatırım Ajansı: <http://www.investinwallonia.be/home>

Brüksel Yatırım Ajansı: <http://why.brussels/>

Şube Kurma Prosedürü:

Belçika'da şube açmak isteyen Türk firmalarının hazırlık aşamasında Türkiye'de yapacağı işlemler aşağıda yer almaktadır.

İlk olarak noter veya apostil mührü sahibi bir makam veya Belçika Konsolosluğu'ndan, ana dilde olmak üzere aşağıdaki belgeler hazırlanmalıdır:

- Şirket ana sözleşmesi ve ilgili belgeler,
- Belçika'da bir şube kurma, bir hukuki temsilci atama ve verilecek yetkilerin tam olarak tanımlandığı kararın alındığı Yönetim Kurulu Kararı,
- Şirketin en son yıllık mali tabloları,
- Bağlı olduğu ticaret odasından alınacak, şirketin var olduğunu gösterir Ticaret Sicil Kaydı.

Belçika'daki formaliteler ise aşağıdaki gibidir:

- Yukarıda belirtilen belgelerin, "Hague Konvansiyonu" (Türkiye'nin de dahil olduğu Konvansiyon'a üye ülkelerin firmaları için) şartlarına uygun olarak "Apostil" olarak Belçika'da yerleşik resmi bir tercüman tarafından, Belçika içindeki şirket yerleşimine (Brüksel, Valon veya Flaman Bölgesi) bakılarak Fransızca veya Flamanca'ya çevrilmesi,
- Söz konusu belgelerin ilgili Ticari Mahkemesi'ne ve yıllık bilançoların Belçika Merkez Bankası'na teslim edilmesi,
- Evrakların Belçika Resmi Gazetesinde yayımlanması.

Finansal Sektör:

Sermaye Piyasası ve Portfolyo Yatırımları:

Belçika, mali kaynakların serbest akışını kolaylaştıracak politikalara sahip bir ülkedir. Krediler piyasa oranlarında tahsis edilmekte ve ayrımcılık yapılmaksızın yabancı ve yerli yatırımcılara sunulmaktadır. Belçika, uluslararası bankacılık topluluğunun bir üyesi olarak ilgili tüm AB mali direktiflerini uygulamaktadır.

Brugge yaklaşık 600 yıl önce dünyanın ilk borsasını kurmuştur ve Belçika borsası bugün de köklü bir yapıya sahiptir. Euronext'te bir şirket sermayesini ya rezervlerini sermayeye dönüştürerek ya da yeni hisseler ihraç ederek artırmaktadır. Sermaye artırımını yasal bir tescil prosedürü gerektirmekte ve yeni hisseler halka ya da mevcut hissedarlara arz edilebilmektedir.

Belçika hükümeti 2016 yılında kitlesel fonlama ve daha esnek sermaye girişimi kuralları yoluyla girişimcilik finansmanını iyileştirmek için bir yasa çıkarmıştır.

Diğer Hizmetler:

Belçika, oldukça gelişmiş bir hizmet sektörüne sahiptir. Başta Brüksel bölgesi olmak üzere Belçika, AB kurumları ile bağlantılı birçok ticari, hukuki, mali danışmanlık hizmeti veren işyerine sahiptir. Birçok firma, AB kurumlarına yakın olmak amacıyla, Belçika'da ofis açmaktadır. Özellikle, koordinasyon, çağrı ve dağıtım merkezlerine sağlanan vergi indirim ve destekleri, Belçika'yı yabancı yatırımlar için daha da cazip bir hale getirmiştir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar:

Yeni Doğrudan Yabancı Yatırım Tarama Düzenlemesi:

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) konusu Belçika'nın üç bölgesel hükümeti olan Flaman Bölgesi, Valon Bölgesi ve Brüksel-Başkent Bölgesinin sorumluluğunda bulunmakta olup, Flaman Yatırım ve Ticaret (FIT), Valon Dış Ticaret ve Yatırım Ajansı (AWEX) ve Brüksel Yatırım ve İhracat (BIE) Belçika'ya DYY'den sorumlu üç yatırım teşvik ajansı olarak hizmet vermektedir. Yabancı yatırımcılara¹⁷ karşı ayrımcılık yapan herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte ulusal güvenliğe yönelik potansiyel risklere dayalı kısıtlamalar getiren ulusal güvenlik temelli bir yatırım tarama yasası (30 Kasım 2022 Tarihli Doğrudan Yabancı Yatırımların İzlenmesine Yönelik Bir Mekanizmayı Amaçlayan İşbirliği Anlaşması) 01.07.2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu mekanizmaya tâbi yatırımlar için ulusal yatırım tarama mekanizması aracılığıyla bildirim yapılması gerekmektedir. Tarama mekanizması aşağıda detaylı şekilde izah edildiği üzere iki kategoriden oluşmakta olup, AB üyesi olmayan yatırımcılar için geçerli olan savunma, enerji, siber güvenlik, elektronik iletişim, dijital altyapılar, medya, veri işleme ve depolama, havacılık ve finansal altyapı dahil olmak üzere çok çeşitli sektörleri kapsamaktadır. Mekanizmaya tabi yatırımlar iki kategoride ele alınmakta; olası bir ihlal durumunda yatırım tutarının %10 ile %30'unu bulabilecek bir cezai yaptırım uygulanmaktadır.

İlk kategori AB dışı bir ülkeden Belçika'da;

- Enerji, ulaşım, su, sağlık, elektronik iletişim ve dijital altyapı, medya, veri işleme veya depolama, havacılık, savunma, seçim ve finans altyapıları için kritik altyapılar (fiziksel ve sanal) ve hassas tesisler ile bu tür altyapıların kullanımı için kritik öneme sahip arazi ve mülkler,
- Güvenlik, savunma ve kamu düzeninin korunması için gerekli teknolojiler veya hammaddeler, askeri teçhizat, çift kullanımlı ürünlerin yanı sıra yapay zeka, robotik, yarı iletkenler, siber güvenlik, havacılık, savunma, enerji depolama, kuantum ve nükleer teknolojiler ve nanoteknolojiler gibi stratejik öneme sahip teknolojiler,
- Enerji, hammadde ve gıda güvenliği de dahil olmak üzere kritik girdilerin tedariki,
- Hassas bilgilere veya kişisel verilere erişim veya bu tür verileri kontrol etme imkanı,
- Özel güvenlik,
- Biyoteknoloji alanında stratejik öneme sahip teknolojiler (hedefin bir önceki mali yıldaki cirosunun 25 milyon Euro'yu aşması şartıyla),

İkinci kategori ise yine AB dışı bir ülkeden savunma (çift kullanımlı ürünler dahil), enerji, siber güvenlik, elektronik iletişim veya dijital altyapılar alanlarında faaliyet gösteren Belçikalı bir

¹⁷ Yabancı yatırımcı (i) ana ikametgahı AB dışında olan bir gerçek kişi, (ii) AB üyesi olmayan bir ülkenin yasalarına göre kurulmuş bir şirketi ifade etmektedir.

şirketteki oy haklarının en az % 10'unun (doğrudan veya dolaylı olarak), hedefin bir önceki mali yıldaki cirosunun 100 milyon avroyu aşması koşuluyla satın alınması, hususlarını içermektedir.

Bununla birlikte hâlihazırda yukarıda belirtilen eşik değerlerin altında bir iştirake sahip olan ancak ilave bir yatırım sonucunda eşik değeri aşan bir yatırımcı da mekanizma kapsamındadır. İzleme ve tarama prosedürü (i) bildirim (ii) değerlendirme aşaması ve (iii) tarama aşamasından oluşmaktadır:

i) Bildirim:

Bildirim, işlemin uygulanmasından önce ve anlaşmanın imzalanmasını/sonuçlandırılmasını takiben yapılması gerekmektedir. Taraflar bazı durumlarda henüz taslak halinde olan bir anlaşmaya ilişkin olarak da bildirim gönderebilmektedir.

Bildirim ilgili tüm bilgileri (örneğin yabancı yatırımcının mülkiyet yapısı) ve planlanan işleme ilişkin belgeleri içermesi gerekmektedir. Tarama komisyonu sekretaryası kontrolü gerçekleştirmektedir.

ii) Değerlendirme aşaması:

Tarama komisyonu, yatırımın kamu düzeni, güvenlik veya bölgelerin ve toplulukların stratejik çıkarları üzerinde potansiyel bir etkisi olup olmayacağına karar vermek için bir değerlendirme yapacaktır.

Potansiyel bir etki olduğu düşünülüyorsa, tarama komisyonu tarama aşamasında yatırımın kapsamlı bir taramasını gerçekleştirecektir.

iii) Tarama aşaması:

Tarama aşaması, değerlendirme aşamasının bulguları üzerine ilave bilgi ve belge talep etme, diğer kurumlardan görüş bildirme talebinde bulunma gibi hususları içermektedir.

Detaylı bir analizin ardından tarama komisyonu yabancı yatırımcı ve Belçikalı hedef şirket için bir görüş oluşturmaktadır.

Tüm değerlendirme sonucunun akabinde (i) olumlu ve koşulsuz bir karar, (ii) olumsuz bir karar, (iii) veya olumlu şartlı bir karar (belirli hafifletici önlemlere tabi olarak, örneğin daha fazla yönetim) kararlarından biri alınmaktadır.

Yukarıdaki prosedürün tam olarak ne kadar süreceği dosyanın içeriğine göre değişebilmektedir. (örneğin yabancı hükümetlere danışma ihtiyacı, sözlü duruşma ihtiyacı vs.) Tarama komisyonunun web sitesinde prosedürlerin normalde 2-3 aydan fazla sürmemesi gerektiği belirtilmektedir.

Taraflardan biri tarama komisyonunun kararını kabul etmezse, yargı yoluna başvuruda bulunabilmektedir.

Başvuru aşamasında talep edilen formlara aşağıda yer verilmektedir:

(<https://fdi-screening.economie.fgov.be/fr/index>)

(<https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Forms/Controle-investissements-directs-etranangers-en-Belgique-Formulaire-de-resume.docx>)

(<https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Forms/Request-for-information-from-the-investor.docx>)

Sanayi Politikaları (Yatırım Teşvikleri):

Belçika'da yatırım teşvikleri ve sübvansiyonlar Belçika'nın Flaman, Valon ve Brüksel-Başkent bölgelerinin sorumluluğundadır. Bununla birlikte, vergi önlemlerinin çoğu, genel maaş ve yardım seviyelerini düzenleyen parametreler (sosyal güvenlik, ücret anlaşmaları) gibi federal hükümetin kontrolü altındadır. Genel olarak, tüm bölgesel ve ulusal teşvikler hem yabancı hem de yerli yatırımcılar için geçerlidir. Hükümetin doğrudan yabancı yatırım projelerine garanti verme ya da ortak finansman sağlama gibi bir uygulaması bulunmamaktadır.

Belçika'nın tüm hükümet düzeylerindeki yatırım teşvik programları AB düzenlemeleri ile sınırlandırılmış olup diğer AB üye ülkeleri ile aynı çizgide tutulmaktadır. Avrupa Komisyonu, tek pazarı bozduğu, yapısal değişime zarar verdiği ve sosyal ve ekonomik uyumu tehdit ettiği gerekçesiyle bazı yatırım teşviklerinden imtina edebilmektedir.

Bölgesel hükümetler yatırım politikalarında inovasyonun teşvik edilmesi, araştırma ve geliştirme, enerji tasarrufu, çevrenin korunması, ihracat ve istihdam konularına ağırlık vermektedir. Hem federal hem de bölgesel düzeyde çok çeşitli vergi avantajları ve teşvikler bulunmaktadır. Ayrıca, Maliye Bakanlığı'nın yabancı yatırımcılara yardımcı olmak ve vergi idaresini yabancı yatırımcılar için daha kullanıcı dostu hale getirmek amacıyla bir yabancı yatırım vergisi birimi bulunmaktadır.

Belçika'da yatırım, vergi sistemi, vergi avantajları ve teşvikleri hakkında daha fazla bilgi için: <https://business.belgium.be/en>

Vergi danışmanlığı ve desteği, Federal Kamu Hizmeti Finansmanının Yabancı Yatırım Vergisi Biriminden (taxinvest@minfin.fed.be) ücretsiz olarak talep edilebilmektedir.

Döviz Sistemi ve Egemen Varlık Fonları:

Belçika içinde yabancı ülkelerle yapılan ödemeler ve transferler için önceden izin alınması gerekmemektedir. İşlemler çok çeşitli para birimlerinde gerçekleştirilebilmekte ve BM veya AB yatırım rejimleri kapsamına girenler dışında, bir yatırımla ilişkili fonların dönüştürülmesi, aktarılması veya ülkelere geri gönderilmesi konusunda yabancı yatırımcılara herhangi bir kısıtlama veya sınırlama getirilmemektedir. Avro bölgesinin bir üyesi olarak Belçika'nın döviz kuru ECB politikasına tâbidir.

Belçika'nın 2006 yılında kurulan ve şu anda esas olarak 2008 bankacılık krizi sırasında devralınan bankacılık varlıklarını yönetmek için bir araç olarak kullanılan yarı bağımsız bir kuruluş olan Federal Holding ve Yatırım Şirketi (FPIM-SFPI) şeklinde bir egemen varlık fonu (SWF) vardır. SWF, üyeleri iktidardaki koalisyonun yapısını yansıtan ve düzenli olarak "Cour des Comptes" veya ulusal denetçi tarafından denetlenen bir kurula sahiptir. Fonların çoğu yurt içinde yatırılmakta olup esas rolü, kamu kuruluşlarının yatırımlarını telafi etmelerine izin vermek ve Belçika bankalarını desteklemektir. SWF'nin kanunen yıllık bir rapor yayınlaması gerekmektedir ve aynı yerel ve uluslararası muhasebe standartlarına ve kurallarına tabidir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri:

Belçika'da ağırlıklı olarak demiryolları, telekom ve genel kamu hizmetleri sektörlerinde olmak üzere KİT'lerde çalışan yaklaşık 90.000 çalışan bulunmaktadır. Ayrıca, bölgelerin genellikle kontrol çoğunluğuna sahip olduğu birkaç bölgesel mülkiyetli işletme de vardır. Özel teşebbüslerin aynı şartlar ve koşullar altında KİT'lerle rekabet etmesine izin verilir, ancak AB elektrik, gaz, su, telekom ve demiryolları gibi şebeke endüstrilerini serbestleştirmeye başladığından beri, Belçika'da eski devlet tekellerinin haksız rekabetine ilişkin düzenli şikayetler olmuştur. Şikayetler daha düşük maaşlardan (demiryolları) daha düşük KDV oranlarına (gaz ve elektrik) ve çıkar çatışması olan düzenleyicilere (telekom) kadar uzanmaktadır. Bu şikayetler artık büyük ölçüde azalmış olsa da, bu eski tekellerin birçoğu, yıllar önce tamamen amorti edilmiş eski ağırları ve yeni girenlerden yüksek erişim maliyetleri talep edebilme yetenekleri sayesinde şu anda pazar lideri konumundadır.

Özelleştirme Programları:

Belçika'da halihazırda planlanmış bir özelleştirme bulunmamaktadır.

Yasal Çerçeveye İlişkin Bilgiler:

Belçika hükümeti genel olarak şeffaf bir rekabet politikası benimsemiştir. Hükümet, yatırımların etkin bir şekilde harekete geçirilmesi ve tahsis edilmesine yönelik çarpıklıkları veya engelleri önlemek için vergi, iş gücü, sağlık, güvenlik ve diğer kanun ve politikaları uygulamıştır.

Belçika'da siyasi yetkiler federal hükümet, üç bölge - Flaman, Valon ve Brüksel-Başkent - ile Fransız ve Alman dil toplulukları arasında paylaşılmaktadır. Belçika'daki bölgeler yabancı yatırımcıları çekmekten sorumlu olmasına rağmen, iş ortamını etkileyen düzenlemelerin çoğu (vergiler, işgücü piyasası, enerji) federal düzeyde kontrol edilmektedir. Buna karşılık, çevresel düzenlemeler çoğunlukla bölgesel düzeyde geliştirilmektedir. Federal düzeyde Bakanlar Kuruluna sunulan tüm birincil ve bazı ikincil mevzuat için düzenleyici etki değerlendirmesi (DEA) zorunludur ve genellikle danışma için bir temel olarak sosyal ortaklarla paylaşılır. Belçika, ilgili tüm mevzuatını ve idari yönergelerini (<https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/welcome.pl>) adlı resmi bir gazetede yayınlamaktadır.

Muhasebe standartları 30 Ocak 2001 tarihli Belçika yasası ile düzenlenmiş olup bilanço ve kâr ve zarar tabloları uluslararası muhasebe normları ile uyumludur.

Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Etkileri raporlaması (ESG) ile ilgili olarak, AB'nin Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (NFRD) 2017 yılında Belçika yasalarına aktarılmıştır. NFRD, çok büyük kamu yararına çalışan kuruluşların çevresel, sosyal ve çalışan, insan hakları, rüşvetle mücadele ve yolsuzluk bilgilerini yıllık olarak raporlamasını gerektirmektedir. 21 Nisan 2021 tarihinde Avrupa Komisyonu, NFRD'yi güncelleyecek olan Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifi (CSRD) için bir teklif kabul etmiştir. CSRD, 2023 mali yılından itibaren geçerliliğini sürdürmekte olup raporlama gerekliliklerinin kapsamını tüm büyük şirketlere ve düzenlenmiş piyasalarda listelenen tüm şirketlere (listelenen mikro işletmeler hariç) önemli ölçüde genişletmiştir.

Kamu maliyesi ve borç durumlarını gösterir hükümet bütçelerine ilişkin detaylara internet üzerinden ulaşılabilen ve borç ajansı (<https://www.debtagency.be/en>) hükümet borçlarına ilişkin tüm ilgili verileri yayınlamaktadır.

Belçika, 25 Mayıs 2018 tarihinde kişisel verilerin korunmasına yönelik genel düzenleyici çerçeve olan Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) (EU) 2016/679 uygulamaya koymuştur.

Belçika, Avrupa Birliği aracılığıyla DTÖ üyesi olup tüm teknik düzenleme taslaklarını DTÖ Ticarete Teknik Engeller Komitesine (TBT) bildirmektedir. Belçika, Ticaretle Bağlantılı Yatırım Önlemleri Anlaşması (TRIMs) yükümlülüklerine aykırı herhangi bir önlemi sürdürmemektedir.

Hukuk Sistemi ve Yargı Bağımsızlığı:

Belçika'nın (medeni) hukuk sistemi hükümetten bağımsızdır ve ticari anlaşmazlıkların çözülmesi veya mülkiyet haklarının korunması için bir araçtır. Belçika 1830'dan beri geniş kapsamlı bir kodifiye hukuk sistemine sahiptir. Mevcut ticaret ve sözleşme kanunlarını uygulayan uzmanlaşmış ticaret mahkemeleri vardır. Birçok ülkede olduğu gibi Belçika mahkemeleri de artan dava yükü ve süregelen bütçe kesintileri nedeniyle yığılmalar ve gecikmelerle karşı karşıyadır. Çeşitli temyiz seviyeleri bulunmaktadır.

Belçika içinde ve yabancı ülkelerle yapılan ödemeler ve transferler için önceden izin alınması gerekmemektedir.

Belçika'da borç-özsermaye gerekliliği yoktur. Temettüleri, dağıtımın net varlıkları ödenmiş sermayenin altına düşüreceği durumlar haricinde serbestçe havale edilebilmektedir. Asıl yatırımın veya bir şubenin kârının, aktif faaliyetler sırasında veya şubenin kapanması üzerine geri gönderilmesinde başka bir stopaj vergisi veya başka bir vergi ödenmesi gerekmemektedir.

Federal Rekabet Kurumu

City Atrium, 6. Kat, Vooruitgangsstraat 50

1210 Brüksel

Tel: +32 2 277 5272

Faks: +32 2 277 5323

E-posta: info@bma-abc.be

Veri Koruma Otoritesi

Tel: +32 (0)2 274 48 00

Faks: +32 (0)2 274 48 35

E-posta: contact@apd-gba.be

Veri Koruma Sorumlusu için: dpo@apd-gba.be

Uyuşmazlık Çözümü (Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi-ICSID):

Vaşington Sözleşmesi olarak da bilinen 14 Ekim 1966 yılında yürürlüğe giren "Devletler ve Diğer Devletlerin Uyuşmazlıkları arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü için Sözleşme" (Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States)'ye taraf olan Belçika, Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü Merkezi'nin (ICSID) üyesidir. ICSID, Sözleşme'ye taraf olan ülkeler ve yine Sözleşme'ye taraf diğer ülkelerin

vatandaşı olan yatırımcılar arasındaki anlaşmazlıklarda uzlaştırma veya tahkim makamı olarak rol üstlenebilmektedir.

Uluslararası Ticari Tahkim ve Yabancı Mahkemeler:

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü kanunen zorunlu değildir ve bu nedenle taraflarca anlaşmayla veya bir sözleşme hükmü uyarınca atanan veya uyuşmazlık çözümü bağlamında mahkeme tarafından atanan bir uzmanın tespitinin istendiği konular dışında uyuşmazlıklarda yaygın olarak kullanılmamaktadır.

Belçika'da yerel tahkim kurumu bulunmamaktadır. Yerel mahkemeler yabancı hakem kararlarını tanımakta ve tenfiz etmektedir. Yabancı mahkemelerin kararları yerel mahkemelerce tanınmakta ve icra edilebilmektedir.

İcra-İflas Düzenlemeleri:

Belçika icra-iflas hukuku ticaret mahkemelerinin yetki alanına girmektedir. Ticaret mahkemesi, iflas davasına başkanlık etmek üzere bir yargıç denetçi atamakta olup bu yargıcın temel görevi iflas masasının yönetimini ve tasfiyesini, özellikle de çalışanların alacaklarını denetlemekle yükümlüdür. Belçika iflas kanunu çeşitli imtiyazlı veya teminatlı alacaklı sınıfları tanımaktadır. İflas ettiği ilan edilen bir kişi, iflasla doğrudan ilgili olan belirli cezai suçlardan suçlu bulunmadığı sürece daha sonra yeni bir iş kurabilmektedir. 2009'daki İş Sürekliliği Yasası, mali güçlük içindeki şirketlerin adli bir yeniden yapılanma sürecine girmelerine olanak sağlamaktadır. Dünya Bankası'nın 2020 İş Yapma Endeksi'nde Belçika, iflas çözümüleme kolaylığı açısından (190 ülke arasında) 9. sırada yer almaktadır.

Sigorta

Belçika'da faaliyet gösteren şirketler, Sosyal Güvenlik Milli Ofisi'ne (ONSS) başvurarak çalıştırdıkları tüm personeli bildirmek ve kaydettirmek zorundadırlar. Aynı şekilde, şube veya şirketin Belçika'da mevcut kanuni temsilcisi de bahse konu Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dahil olmak zorundadır.

“Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi” 04.07.1966 tarihinde imzalanmış olup, sözleşme 01.05.1968 tarihinden geçerli olmak üzere hâlen yürürlükte bulunmaktadır. Mevcut Sözleşme her iki ülkenin vatandaşları ve çalışanlarının sosyal güvenlik haklarının mütekabiliyet esasları çerçevesinde korunmasını ve güvence altına alınmasını amaçlamaktadır. Tüm dünyada son elli yılda yeni ve farklı istihdam türleri ortaya çıkmış ve her iki ülkenin çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatında önemli değişiklikler yapılmıştır.

Mevcut sözleşmenin sağlık sigortası uygulamaları, Türkiye yönünden sadece 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde düzenlenen sigortalıları kapsamakta, (b) ve (c) bendinde düzenlenen sigortalıları ise kapsamamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı arasında 1966 yılında imzalanan ve 1.5.1968 tarihinde yürürlüğe giren Sözleşmenin yerini almak üzere “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belçika Krallığı Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması” 11 Nisan 2014 tarihinde imzalanmış

olup, Yeni Anlaşma ile bağımsız çalışanlar ile kamu çalışanları da anlaşma kapsamında sağlık yardımlarından yararlanabilmektedirler. Ayrıntılı bilgi aşağıdaki adres ve telefondan elde edilebilir:

T.C. Brüksel Büyükelçiliği
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği
Rue Montoyer 4, 1000 Bruxelles
Tel/Faks : +32 (0) 2 513 31 28
E-posta: bruksel@ailevecalisma.gov.tr

Bankacılık Mevzuatı

Belçika'nın bankacılık sistemi oldukça gelişmiştir. Belçikalı olmayan yatırımcılar, kendi kaynakları ile yatırım yapabilecekleri gibi, birçok kamu ve özel bankacılık/finansman kurumlarından kredi talep edebilirler. Belçika bankacılık sektöründe 2020 yılı sonu itibariyle faaliyet gösteren 51'i yabancı bir ülke hukukuna tabi olanlar olmak üzere toplam 82 banka ve 17 bankanın temsilcilik ofisi faaliyet göstermektedir. Belçika genelinde bu bankaların toplam 4.232 şubesi bulunmaktadır. Aynı yıl, kullanılan kredi miktarı 530,4 milyar Euro civarında gerçekleşmiş olup, yaklaşık 38,5 milyon hesap bankalarca yürütülmüştür. Bankacılık sektöründe yaklaşık 48.357 kişi istihdam edilmiş olup, bu miktar toplam çalışan nüfusun % 1'ine tekabül etmektedir. Belçika Bankalar Birliği'ne göre, Belçika'da faaliyet gösteren başlıca bankalar BNP Paribas Fortis, BELFIUS BANK, KBC BANK, ING BELGIUM, AXA BANK BELGIUM olarak sıralanmaktadır.

– Girişim sermayesi (Venture Capital) alınabilecek kurumlar:

Belgian Venturing Association (www.bva.be) - Özel

Brustart (www.srib.be) · Kamu

– Banka Kredileri:

Belçika'da birçok banka, Belçika Bankalar Birliği (Private Bankers Association of Belgium · PBA)'ne bağlıdır. Bankaların sunduğu kredi seçenekleri çok çeşitlidir.

– Sermaye Benzeri Krediler (Subordinated loans):

Tasfiye durumunda, diğer borçluların borcu ödenmeden, bu kredilerin geri ödemesi aranmamaktadır.

– Özel Proje Kredileri:

Birçok kurum, sosyo-ekonomik proje gerçekleştirmek isteyen şirketlere kredi sunmaktadır. Bu projeler, sosyal, çevresel ve kültürel olarak çok daha fazla getirisi olan projelerdir.

Finans kuruluşları ve bankalar, minimum teminat olmadan başvuran firmalara kredi vermemektedirler. Brüksel Teminat Fonu (The Brussels Guarantee Fund), bazı koşulları sağlanması halinde, girişimcilere, kredi için gerekli teminatı bulmada yardımcı olan bir kamu kuruluşudur.

Belçika'daki bankacılık sistemi hakkında aşağıdaki linklerden bilgi alınması mümkündür.

– Belçika Bankalar Birliği (PBA) (<https://www.pba-b.be/?lang=fr>)

– Belçika Bankacılık Federasyonu (Febelfin) (<https://febelfin.be/fr>)

– Bankacılık, Finans ve Sigortacılık Komisyonu (<https://www.fsma.be/en>)

– Belçika'da Ödeme Sistemi (<https://www.nbb.be/en/payments-and-securities-0>)

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Belçika'da Çalışma İzinleri:

Yabancıların Belçika'da çalışma ve ikamet koşullarını düzenleyen 26 Haziran 1999 tarihli Belçika Resmi Gazetesinde yayımlanan 9 Haziran 1999 tarihli Krallık Kararnamesi uyarınca yabancı bir kişinin Belçika'da çalışabilmesi için iki şartın yerine getirilmesi gerekmektedir:

(i) Yabancı kişinin çalışmak istediği sektörde işgücü açığının bulunması gerekmektedir. Başka bir ifade ile Belçika iş piyasasında yabancı kişinin vasıflarını taşıyan ve çalışabilecek durumda olan işsiz bir kişinin bulunmaması ve meslek eğitimi yolu ile de bunun temin edilememesi gerekmektedir (madde 8).

(ii) Yabancı kişinin ülkesi ile Belçika arasında bir işgücü anlaşmasının bulunması gerekmektedir.

Türkiye ile Belçika arasında halen geçerli olan bir İşgücü Anlaşması bulunmaktadır. Türkiye ile Belçika arasında "Türk İşçilerinin Belçika'da istihdamına ilişkin Anlaşma" 16.07.1964 tarihinde Belçika'da imzalanmıştır.

Çalışma izinleri: Yasal düzenlemede A-B-C olmak üzere üç çeşit çalışma izni bulunmaktadır:

- A sınıfı çalışma kartı beş yıl geçerli olup, her sektör için geçerlidir.
- B sınıfı çalışma kartı sadece bir yıl için ve iznin alındığı sektör için geçerlidir. İşverenin talebi üzerine verilmekte ve yine işverenin talebi üzerine yenilenmektedir. İkamet veya B sınıfı çalışma kartına bağlı olarak geçen çalışma süresi şartlarının (yasada belirtilen kısıtlayıcı hükümler kapsamına girmemek kaydı ile) yerine getirilmesi durumunda A sınıfı çalışma kartı talep edilebilmektedir.
- C sınıfı çalışma kartı ise bir yıl geçerli olup, hak kazandıran çeşitli koşullar yanında eş Belçika'da belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan kişilere verilmektedir. Her sektör için geçerlidir.

Ayrıntılı bilgi aşağıdaki adres ve telefondan elde edilebilir:

T.C. Brüksel Büyükelçiliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği

Rue Montoyer 4, 1000 Bruxelles

Tel/Faks : +32 (0) 2 513 31 28

E-posta: bruksel@ailevecalisma.gov.tr

Çalışma vizesi konusunda Belçika'daki düzenlemeler hakkında aşağıdaki linklerden bilgi alınması mümkündür:

Federal Çalışma Bakanlığı (<https://emploi.belgique.be/fr>)

Brüksel Bölgesi (ACTIRIS) (<https://www.actiris.brussels/fr/citoyens/>)

Flaman Bölgesi (VDAB) (<https://www.vdab.be/>)

Valon Bölgesi (FOREM) (<https://www.leforem.be/>)

Kaynak: T.C. Brüksel Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği